

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора медичних наук професора, завідувача кафедри оториноларингології національного медичного університету імені академіка О.О.Богомольця Десвої Юлії Валеріївни на дисертаційну роботу Лях Катерини Володимирівни «Клініко - анатомічне обґрунтування малоінвазивної ендоскопічної шейверної аденотомії» подану до захисту в спеціалізовану вчену раду ДФ 26.613.174 Національного медичного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, що створена відповідно до наказу ректора Національного медичного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика № 1624 від 12.04.2024 року для розгляду та проведення захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 - «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Актуальність обраної теми

Дисертаційна робота присвячена підвищенню ефективності та зниженню травматичності шейверної аденотомії у дітей.

Проблема діагностики і лікування пацієнтів з гіпертрофією глоткового мигдалика у дітей залишається актуальною в сучасній медицині, через високу розповсюдженість патології, виражений вплив на біологічний та соціальний розвиток дитини. Аденотомія є однією з найбільш поширених та результативних втручань в дитячій отоларингології, що виконується при різних патологічних станах у дітей та в залежності від показань має різну клінічну ефективність. Шейверний метод втручання дозволяє виконувати аденотомію більш ретельно та менш травматично, що підвищує результативність втручання методом та зменшення вірогідності виникнення ускладнень. Для реалізації даної переваги необхідною умовою є використання комплементарного інструменту, який відрізняється у дітей різного віку. Тому актуальним питанням є розробка критеріїв вибору насадок для виконання шейверної аденотомії. Іншим напрямком підвищення ефективності втручання у дітей є вивчення питання поширення патологічних змін за межі глоткового мигдалика у дітей із його гіпертрофією. Вивчення

даного питання може стати теоретичною основою розробки та удосконалення методів лікування дітей із патологією глоткового мигдалика.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота є фрагментом НДП кафедри дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії «Діагностика та лікування захворювань вуха, горла та носа у дітей» (номер державної реєстрації 0113U002213).

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій

Оцінка структури, змісту та форми дисертації.

Дисертаційна робота викладена державною мовою на 172 сторінках машинописного тексту (основний текст викладно на 112 сторінках). Структура роботи відповідає існуючим вимогам, складається з титульного аркуша, анотації, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів досліджень, двох розділів результатів власного дослідження, висновків, списку використаних літературних джерел та додатку. Робота містить 17 таблиць та ілюстрована 12 рисунками. Список використаних літературних джерел містить 267 найменувань (39 – кирилицею, 228 – латиницею), більшість з яких не старше 5-7 років та підкреслюють актуальність обраної аспіранткою тематики дослідження. Назва роботи відповідає її змісту.

У вступі подана актуальність проблеми, обґрунтована мета і відповідні завдання дослідження, визначені об'єкт і підібрані адекватні методи дослідження, сформульована наукова новизна і практичне значення одержаних результатів.

Огляд літератури написаний послідовно, цікаво, витриманий у науковому стилі.

Аналіз та узагальнення результатів дослідження побудований згідно вимог, підводить підсумок роботи, не викликає зауважень. Характерною

особливістю цього розділу є вміння здобувача вести наукову дискусію, полемізувати з іншими авторами, обґрунтовувати свою точку зору.

Дисертація закінчується висновками та практичними рекомендаціями: 5 висновків дисертації і 4 практичні рекомендації які виходять з представлених результатів досліджень, достатньо достовірно аргументовані та повністю відображують її суть.

Отримані автором результати дослідження свідчать про досягнення поставленої мети і вирішення усіх сформульованих задач. Робота добре ілюстрована малюнками і таблицями.

Коротка характеристика змісту окремих розділів дисертації.

У вступі автор виклав актуальність обраної теми, мету і завдання дослідження, об'єкт, предмет дослідження, наукову новизну і практичне значення.

В огляді даних літератури наведено відомості щодо основних сучасних поглядів на етіопатогенез захворювань, пов'язаних із гіпертрофією глоткового мигдалика та хронічний назофарингіт. Висвітлено питання сучасного уявлення про біоплівки, як індикатор та важливий патогенетичний аспект в розвитку хронічного назофарингіту та коморбідних запальних захворювань верхніх дихальних шляхів. Представлено огляд сучасних методів аденотомій, висвітлено недоліки втручання, ускладнення та шляхи їх попередження. В кінці розділу представлені питання, що потребують подальшого вивчення.

В другому розділі «Матеріали та методи дослідження» детально описано всі використані при виконанні роботи діагностичні методики. Автором було проведено загальноклінічні методи обстеження (скарги, анамнез життя та захворювання), отоларингологічний огляд, включаючи ендоскопічні методи дослідження, тимпанометрію. З метою визначення анатомічних особливостей будови лицевого черепа було зроблено інтраопераційне морфометричне дослідження відстаней між точками, що

визначають можливість доступу до найбільш важкодоступних ділянок носоглотки, на основі теореми косинусів розраховано основні критерії вибору насадки для виконання шейверної аденотомії. Оцінку травматичності втручання оцінювали за частотою розвитку назальної емісії повітря в групах, яким аденотомія виконувалась різними насадками. Дослідження патоморфологічних зміни глоткового мигдалики та трубного валика проводилось за допомогою гістологічних методів та скануючої електронної мікроскопії. Травматичність шейверної корекції трубного валика оцінювалась за динамікою зміни інтратимпанального тиску.

У розділі описано загальна характеристика обстежуваних хворих. В роботі проведено аналіз даних 346 осіб віком від 2 до 12 років, які знаходились на стаціонарному лікуванні в Дитячому стаціонарі ДНУ НПЦ ПКМ ДУС (244 – задіяно в проспективних, 102 – ретроспективних дослідженнях). В розділі також описано принципи розподілу на групи дослідження, критерії включення та виключення. Наведено статистичні методи, використані в дисертаційній роботі та основні положення біоетики, на яких засновано проведене дослідження.

Третій розділ присвячений дослідженню впливу конфігурацій насадок для шейверної аденотомії у дітей в залежності від прикусу. Автором викладено результати антропометрії зони доступу до операційного поля, зокрема до найбільш важкодоступних його місць (перихоанальних та перитубарних відділів носоглотки). Представлено теоретичне обґрунтування вибору насадки – виявлено залежність кута носоглотки від виду прикусу дитини та на основі розрахункового методу запропоновано критерії вибору насадки для даного виду втручання. В підрозділі 3.2 висвітлено результати впливу вибору насадки на вірогідність виникнення назальної емісії повітря в післяопераційному періоді, як індикатора велофарингеальної недостатності, що є результатом впливу на м'яке піднебіння під час виконання аденотомії.

Четвертий розділ присвячений дослідженню шляху підвищення ефективності аденотомії. Зокрема висвітлено поширення запальних змін

слизової оболонки та біоплівки за межі глоткового мигдалика у дітей із гіпертрофією глоткового мигдалика та коморбідними запальними захворюваннями верхніх дихальних шляхів. Виявлена закономірність підтверджує актуальну на сьогодні «Pathogen reservoir hypothesis» та обґрунтовує у даної групи дітей необхідність спрямування впливу не тільки на глотковий мигдалик, а і на інші частини носоглотки. Зокрема, в підрозділі 4.2 запропоновано виконувати корекцію трубних валиків у дітей із їх гіпертрофією. Для цього авторка використовує шейверну корекцію даних анатомічних утворень, що за результатами представленого дослідження є малотравматичним методом. Дане положення засновано на оцінці впливу методу на екіпресорну функцію слухової труби.

В п'ятому розділі представлено відділені клінічні результати шейверної аденотомії із використанням запропонованих принципів (вибору насадки для шейвера в залежності від прикусу та корекції трубного валика при його наявності). Було виявлено, що даний метод має переваги у дітей із гіпертрофією глоткового мигдалика та коморбідними запальними захворюваннями верхніх дихальних шляхів при оцінці через 18-24 місяці.

Використані методи в дослідженні сучасні, інформативні і адекватні поставленим завданням. Всі висновки дисертації оригінальні і впливають з її змісту. Практичні рекомендації конкретні, мають важливе значення для отоларингологів. Робота ілюстрована малюнками і таблицями. Матеріали дисертації викладені в логічній послідовності, науковою мовою.

Достовірність і наукова новизна основних положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації.

При аналізі результатів, отриманих здобувачем, слід відмітити високу їх достовірність, що забезпечена грамотним плануванням дослідження, вірно обраними методами статистичної обробки даних та достатній величині вибірки. Положення, які виносяться автором на захист мають достатню наукову новизну, яка полягає у тому, що автором науково обґрунтовано

вдосконалення методики шейверної аденотомії з оптимізацією вибору насадок з урахуванням прикусу та можливості корекції трубного валика; вперше з урахуванням виду прикусу вивчено просторове співвідношення анатомічних структур носоглотки під час виконання аденотомії; досліджено стан оклюзійної функції м'якого піднебіння у дітей, яким виконана шейверна аденотомія; та поглиблено знання про морфологічні особливості трубного валика у дітей із гіпертрофією глоткового мигдалика.

На основі отриманих даних логічно, сформульовані висновки та практичні рекомендації.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих роботах.

Аналіз представлених публікацій здобувача дозволяє зробити заключення про те, що вимоги ВАК України до публікації результатів дисертаційного дослідження на здобуття вченого ступеня філософії Лях Катерини Володимирівни виконані в повному обсязі.

Основні положення дисертації, заключення з висновками і рекомендаціями по їх практичному використанню витікають з отриманих результатів виконаного дослідження. Вони достовірні, науково обґрунтовані і повністю відображені в матеріалах, опублікованих здобувачем.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності.

При детальному розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) не було виявлено.

Дисертаційна праця відповідає встановленим вимогам, проте є ряд зауважень, що не носять принципового характеру та дискусійних питань до дисертанта.

Зауваження.

Привертають увагу доволі громіздкі висновки, що є важкими для сприйняття.

Окремі таблиці в дисертації перевантажені цифровою інформацією, і для кращого сприйняття доцільно було б їх розділити або ж замінити на діаграми.

Перераховані зауваження та питання не носять принципового характеру і не знижують позитивної оцінки роботи в цілому, а також розроблених автором наукових положень і висновків.

У порядку наукової дискусії дисертанту пропонується надати відповіді наступні питання:

1. Чому шейверний метод ви вважаєте малотравматичним для виконання аденотомії?
2. Чи впливає досвід хірурга (т.з. «крива навчання») на результат шейверної аденотомії?
3. Чому в роботі Ви надали перевагу терміну «гіпертрофія глоткового мигдалика» замість більш популярного «аденоїдні вегетації»?
4. Чому тест на наявність назальної емісії повітря було обрано в якості критерію для оцінки травматичності м'якого піднебіння?

Відповідність дисертації встановленим вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Лях Катерини Володимирівни на тему: «Клініко-анатомічне обґрунтування малоінвазивної ендоскопічної шейверної аденотомії у дітей», яка була подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеним науковим дослідженням яке виконана дисертантом особисто яка досягла мети – підвищення ефективності хірургічного лікування дітей із гіпертрофію глоткового мигдалика, шляхом розробки принципу вибору

оптимальних насадок шейвера в залежності від типу прикусу пацієнта та вдосконалення техніки хірургічного втручання. Обрана тема дослідження є актуальною, а дисертаційна робота Лях Катерини Володимирівни містить визначається науковою новизною, теоретичним та практичним значенням. Основні положення дослідження, висновки і практичні рекомендації є науково обґрунтованими, а сама дисертаційна робота повною мірою відповідає Вимогам до підготовки дисертації, згідно наказу МОН України №40 від 12 січня 2017 року та п. 10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року. Аспірант Лях Катерина Володимирівна продемонстрував необхідний рівень наукової кваліфікації і заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент

завідувач кафедри

оториноларингології,

Національного медичного

університету імені О.О.Богомольця

доктор медичних наук

професор

Юлія ДЄСВА

